Yksikön päällikkö Inka Silvennoinen

Hallintovaliokunta 14.5.2025/ Asiantuntijapyyntö

Peluurin asiantuntijalausunto hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle uuta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi (HE 16/2025 VP)

Hallintovaliokunta on pyytänyt Peluurilta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi. Peluuri kiittää mahdollisuudesta kertoa näkemyksensä asiasta. Tässä lausunnossa tarkastellaan ehdotusta sosiaalisten, taloudellisten ja terveydellisten haittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta.

Peluurin huomiot esitetystä kokonaisuudesta

Uudistuksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti ehkäistä ja vähentää pelaamisesta aiheutuvia terveydellisiä, taloudellisia ja sosiaalisia haittoja sekä parantaa rahapelijärjestelmän kanavointiastetta. Rahapelilain tavoitteena on lisäksi estää rahapeleihin liittyvät väärinkäytökset ja rikokset. Tavoitteita voidaan pitää kannatettavina ja perusteltuina, etenkin tilanteessa, jossa rahapeliongelmat ovat korkealla tasolla, niissä on viime vuosina näkynyt merkittävää kasvua (Suomalainen rahapelaaminen 2023, THL Tilastoraportti 15/2024), kanavointiaste on muita pohjoismaita heikompi ja esimerkiksi Peluurin tilastoiden valossa merkittävin osa ongelmallisesta rahapelaamisesta näyttäisi tapahtuvan nykyisen järjestelmän ulkopuolella (Peluurin vuosiraportti 2024).

Peluuri katsoo, että valituilla keinoilla hallitusohjelmassa asetetusta tavoitteista vain osa toteutuu. Rahapelihaittojen ehkäisy ja vähentäminen on esityksen heikoimmin toteutuva tavoite, joka näyttäisi jäävän alisteiseksi tavoitteelle kanavoida rahapelaamista järjestelmän piiriin. Valitut kanavointikeinot, kuten markkinoinnin laaja salliminen sekä riittämättömät pelinhallintavälineet suurella todennäköisyydellä jopa lisäävät rahapeleistä aiheutuvia haittoja.

Peluuri muistuttaa, että uuteen monilupajärjestelmään siirtyvät pelimuodot ovat kaikkein haitallisimpia ja eniten rahapeliongelmia aiheuttavia (Peluurin vuosiraportti 2024). Jos näiden pelimuotojen sääntely on riittämätöntä, tullaan pelihaittojen ehkäisyssä ja vähentämisessä vääjäämättä epäonnistumaan. Nyt merkittävä osa sääntelykeinoista on joko jätetty käyttämättä tai ne on otettu käyttöön vain osittain. Peluuri katsoo, että hallitusohjelmassa asetetut pelihaittojen ehkäisyyn liittyvät tavoitteet eivät toteudu ja hallituksen esitys on tältä osin ristiriitainen suhteessa sekä sen omiin tavoitteisiin että esitystä ohjaavaan hallitusohjelmaan.

Uudistuksen yksi tavoite on kanavointiasteen nostaminen. Valituilla toimenpiteillä voidaan olettaa tämän tavoitteen toteutuvan kohtalaisesti. Valitettavasti kanavointiasteen nostamisen keinoiksi on valittu lähinnä toimenpiteitä, jotka ovat ristiriidassa pelihaittojen ehkäisyn kanssa. Vaikka järjestelmän kanavointikyvyllä onkin vaikutusta siihen, kuinka tehokkaasti haittoja kyetään ehkäisemään ja vähentämään, ei kanavointiasteella sellaisenaan ole positiivista vaikutusta pelihaittojen torjuntaan. Jos rahapelien tarjonta ja saatavuus, niiden markkinointi, tarjolla olevat pelituotteet tai peliympäristö muulla tavoin on yhtä haitallista järjestelmän sisällä kuin sen ulkopuolella, ei kanavointiasteesta ole haittojen ehkäisyn näkökulmasta hyötyä. Hallituksen esityksessä ei pystytä uskottavasti todentamaan järjestelmän sisällä tapahtuvaa pelaamista sen ulkopuolista pelaamista turvallisemmaksi. Täten voidaan todeta, ettei tavoiteltu korkea kanavointikyky tue haittojen ehkäisyn tavoitetta, vaan on jopa sen vastainen.

Esityksen keskeisiä ongelmia pelihaittojen näkökulmasta ovat markkinoinnin ja mainonnan laaja salliminen, liian kevyet, yhtiökohtaiset ja pitkälti vapaaehtoisuuteen perustuvat pelinhallintavälineet sekä järjestelmän ulkopuolisen pelaamisen estämiseksi tarvittavien toimenpiteiden puuttuminen. Lain kokonaisuudessa niin sanotut vastuullisuustoimet on jätetty liiaksi peliyhtiöiden oman harkinnan ja valvonnan varaan.

Ehdotetussa kokonaisuudessa mahdollistettaisiin sellaisten pelien mainonta, joka ei nykylainsäädännössä ole mahdollista ja sääntelykokonaisuudessa olisi pelihaittoja vähentäviä elementtejä jopa nykyistä vähemmän. Ehdotuksen mukaiset toimenpiteet todennäköisesti lisäisivät pelaamisen määrää ja siirtäisivät pelaamisen painopistettä väestötasolla kohti verkossa pelattavia korkean haittariskin pelejä. Tämän seurauksena myös pelihaittojen ja peliongelmien määrä tulisi kasvamaan nykyisestä. Erityisesti tehdyt muutokset tulisivat vaikuttamaan nuorten aikuisten miesten ryhmään, jolla riski peliongelmiin on jo valmiiksi muuta väestöä korkeampi.

Esityksen vaikutuksia arvioivassa osuudessa todetaan seuraavaa: *Esitettyjen muutosten arvioidaan kokonaisuutena altistavan väestön rahapelien laajenevalle tarjonnalle ja näkyvyydelle. Lisäksi muutosten voidaan arvioida vaikuttavan kiihdyttävästi rahapelaamisen siirtymään sähköisen kanavan korkean riskin peleihin, minkä puolestaan arvioidaan vääjäämättä lisäävän pelihaittoja. Voidaan arvioida, että nyt esitetyillä muutoksilla on rahapelihaittoja lisääviä vaikutuksia, jotka kohdentuvat erityisesti nuoriin aikuisiin, joiden tiedetään olevan erityinen riskiryhmä rahapelihaittojen suhteen.* Valittujen keinojen ei siis alun perinkään ole uskottu ehkäisevän ja vähentävän haittoja ja niiden tiedetään olevan ristiriidassa alkuperäisten tavoitteiden kanssa. Esitystä on mahdotonta perustella sen pelihaittoja vähentävillä vaikutuksilla.

Edellisellä lausuntokierroksella rahapelihaittojen asiantuntijat nostivat hyvin yhdenmukaisesti esiin vakavan huolen esityksen vaikutuksista pelihaittoihin. Lausuntoja ei huomioitu, vaan esitystä vietiin lausuntokierroksen jälkeen haittojen näkökulmasta entistä huonompaan suuntaan esimerkiksi poistamalla järjestelmän ulkopuolisen pelaamisen estot sekä mahdollistamalla bonusten tarjoaminen.

Peluuri muistuttaa, että rahapelit eivät ole normaali kulutushyödyke, vaan haittoja ja vakavaa riippuvuutta aiheuttava tuote, jonka kulutus on erittäin kasautunutta. Rahapeliteollisuuden ansaintalogiikka perustuu pienen paljon pelaavan joukon suuriin tappioihin. Merkittävä osa näistä pelaajista on ongelmallisesti tai vähintään riskitasolla pelaavia. Tämä epäeettinen ansaintalogiikka korostuu erityisesti niissä peleissä, jotka esityksessä ovat siirtymässä lisenssijärjestelmään.

Rahapelien aiheuttavat haitat näkyvät yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasoilla. Esityksessä todetaan rahapelihaittojen yhteiskunnallisista kustannuksista seuraavaa: *Kansainvälisissä tutkimuksissa vuosittaisten haittakustannusten on arvioitu olevan 0,12–1,22-kertaisia suhteessa rahapelikatteeseen, mutta arvioihin liittyy huomattavia epävarmuuksia. […] Korkean riskin rahapelien näkyvyyden, saatavuuden ja saavutettavuuden lisääntymisen voidaan arvioida kokonaisuutena lisäävän rahapelihaittoja ja näin ollen myös rahapelihaitoista aiheutuvia kustannuksia yhteiskunnalle.* Kun rahapelaamisen yhteiskunnallisia kustannuksia (esim. tuki- ja hoitopalvelut, sairaslomapäivät/menetetyt työvuodet, yksilöiden talousongelmat, rikollisuus ja itsemurhat) verrataan pelikatteen sijaan vain valtiolle kertyviin tuottoihin (verot ja lisenssimaksut), voidaan melko luotettavasti todeta, että yhteiskunnallisesti rahapelaaminen on tuottamaton tai jopa tappiollinen toimiala, jossa yhtiöt keräävät merkittävät voitot ja yhteiskunnalle jää maksettavaksi toimialan tuottamat haitat (esim. Hofmacher ym. 2020, Folkhälsömyndigheten 2023, Kristensen ym. 2022). Riittävästi säännelty ja pelihaittoja ehkäisevä rahapelijärjestelmä olisi sekä inhimillisesti että kansantaloudellisesti pelihaittoja lisäävää järjestelmää kestävämpi ratkaisu. Nyt merkittävänä riskinä on sekä inhimillisen kärsimyksen että taloudellisten kustannusten kasvu.

Peluuri yhtyy oikeuskanslerin lausunnossaan (OKV/1814/21/2024) esittämään vaatimukseen siitä, että hallituksen esityksessä tulisi perustella, miksi hallitus esittää mallia, jolla ei pyritä vähentämään rahapeleistä koituvia terveydellisiä ja yhteiskunnallisia haittoja.

Rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi tarvittavat muutokset

Lakia on valmisteltu varsin tiukalla aikataululla ja näyttäisi, että tämän takia monia pelihaittojen ehkäisyn kannalta keskeisiä kysymyksiä on jätetty määrittelemättä. Tilanteessa, jossa HE astuisi voimaan nykyisellään, tulisi pelihaittojen ehkäisemiseksi käynnistää mahdollisimman nopeasti seuraava vaihe. Lisäksi tarvitaan uuden järjestelmän aloituksen kanssa samanaikaisesti käyttöönotettavaa asetustasoista sääntelyä. Lainvalmistelun seuraavan vaiheen tulisi perustua laille asetettuun pelihaittojen ehkäisyn tavoitteeseen ja huolelliseen haittavaikutukset huomioivaan valmistelutyöhön. Peluuri katsoo keskeisimmiksi muutostarpeiksi markkinoinnin rajoittamisen, keskitetyt ja pakolliset pelaamisen hallinnan välineet, järjestelmän ulkopuolisen tarjonnan rajoittamisen sekä ikärajan nostamisen. Lisäksi rahapeliautomaattien hajasijoittelumallista tulisi luopua.

Vaikutusten seuranta ja sen resurssit tulee varmistaa

Koska hallituksen esityksen mukaiseen uudistuksen toteutukseen liittyy merkittävä riski pelihaittojen ja ongelmapelaamisen kasvulle, on ensisijaisen tärkeä varmistaa, että lain vaikutusten seurannalla on riittävät rakenteet ja resurssit. Seurannan tulee käynnistyä välittömästi uuden järjestelmän aloittaessa toimintansa. Laissa määritelty Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hallinnoima pelihaittarekisteri antaa seurantaan erinomaisen työkalun, kunhan sen hyödyntämiseen rakenteet ja resurssit on turvattu. Seurannassa tulee hyödyntää monipuolisesti erilaisia tapoja kerätä tietoa pelihaittatilanteesta.

Markkinoinnin rajoittaminen

Peluuri katsoo, että haitallisimpien rahapelien markkinoinnin laaja salliminen on merkittävässä ristiriidassa laille asetettujen tavoitteiden kanssa. Kuten oikeuskansleri omassa lausunnossaan (OKV/1814/21/2024) toteaa, nettikasinopelien markkinoinnin vapauttaminen ei ole linjassa sen kanssa, että hallitus pyrkisi rahapelihaittojen vähentämiseen, eikä hallituksen esitysluonnoksessa esitetä vakuuttavaa argumentaatiota vapauttamisen tueksi.

Peluuri pitää kannatettavana, että toimiluvanhaltija saa markkinoida rahapelejä ja toimiluvanhaltijaa vain itsensä toimesta. Vaikka esityksessä määritellyt kielletyt markkinoinnin keinot ja sisällölliset rajoitukset ovat perusteltavia ja kannatettavia, on markkinoinnin osalta keinojen ja sisältöjen lisäksi huomioitava markkinoinnin kasvavan volyymin haitallinen vaikutus. Esityksen määrittely *rahapelejä ja yksinoikeustoimiluvanhaltijaa ja rahapelitoimiluvanhaltijaa saa markkinoida, jos markkinointi on määrältään, laajuudeltaan, näkyvyydeltään ja toistuvuudeltaan maltillista* on Peluurin näkemyksen mukaan liian väljä ja epämääräinen, eikä se huomioi riittävällä tavalla mainonnan kumuloitumista tilanteessa, jossa toimijoiden määrä kasvaa merkittävästi.

Tutkimuksen perusteella tiedetään, että rahapelimainonnalle altistumisella ja rahapelihaitoilla on selkeä yhteys. Runsas altistuminen rahapelimainonnalle normalisoi ja arkipäiväistää rahapelaamista, lisää positiivista suhtautumista rahapeleihin sekä yllyttää pelaamaan. Mainonta lisää sekä aikomuksia pelata että itse pelaamista. Lapset, nuoret ja haavoittuvat ryhmät ovat alttiita rahapelimainonnalle. Erityisen haitallisesti markkinointi vaikuttaa ongelmallisesti pelaaviin lisäämällä pelikulutusta ja riskinottoa, vaikeuttamalla pelaamattomuutta sekä aiheuttamalla retkahduksia. Erityisen haitallista on suoramarkkinointi, jota ei tulisi mahdollistaa laisinkaan.

Peluuri huomauttaa, että mainonnan ja markkinoinnin osalta tarvitaan tiukkaa sääntelyä (sisällöt, määrä, aika, paikka, kohdentaminen). Tavoitteena tulee olla mahdollisimman nopea siirtymä kohti rahapelien kattavaa markkinointikieltoa.

Esityksessä laajasti sallittu sponsorointi lisää rahapelien näkyvyyttä entisestään. Sponsorointi markkinointimuotona on erityisen haitallinen, koska se altistaa rahapelimainonnalle merkittävässä määrin lapsia ja nuoria, normalisoi rahapelaamista ja liittää siihen positiivia mielikuvia, hyödyntää lapsien ja nuorien ihannoimia urheilijoita ja urheiluseuroja sekä tuo vedonlyönnin lähemmäksi urheilua. Urheilusponsorointiin vahvasti liittyvän vedonlyönnin tuotekehittely on tällä hetkellä erityisen nopeaa ja haitallista. Vedonlyöntiin liittyvät ongelmat ovat kasvussa etenkin nuorilla miehillä. Peluuri katsoo, ettei sponsorointia tulisi sallia lainkaan.

Keskitetyt pelaamisen hallinnan välineet

Hallituksen esityksen riittämättömät, yhtiökohtaiset ja vapaaehtoisuuteen perustuvat pelaamisen hallinnan välineet, eivät riittävästi tue laille asetettua pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen tavoitetta. Peluuri katsoo, että pelaamisen estäminen kaikilta toimiluvallisilta operaattoreilta on tervetullut ja hyödyllinen työkalu etenkin niille pelaajille, joilla on jo muodostunut selkeä motivaatio pelaamiseen lopettamiseen tai vähentämiseen, mutta katsoo sen tarvitsevan rinnalleen myös vahvempia pakollisia pelirajoitustoimenpiteitä.

Rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kannalta kaikkia toimiluvallisia toimijoita koskevan yhteisen ja pakollisen kulutusrajan säätäminen olisi välttämätöntä. Yksittäisellä pelaajalla tulee olla yhdet päivä-, kuukausi- ja vuosikohtaiset rahansiirtorajat, jotka käsittävät kaikki toimiluvalliset yhtiöt. Yhtiökohtaisten rajoitusten merkittävä heikkous on, että rajan tullessa vastaan pelaaja voi aina siirtyä seuraavalle peliyhtiölle. Useiden peliyhtiöiden mallissa tämä mahdollistaa merkittävien summien häviämisen, mikä heikentää näiden rajoitusten toimivuutta. Näiden keskitettyjen rajojen tulisi olla pakollisia, ei pelaajan tai peliyhtiön vapaaehtoisuuteen nojaavia. Rajoitusten osalta tulee hyödyntää laajasti olemassa olevaa tutkimusta koskien rahapelaamisen riskirajoja, rahapelihaittojen asiantuntijoita sekä esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriön asettamaa rahapelien toimeenpanosta aiheutuvien haittariskien ja haittojen arviointiryhmää. Määrittelyä ei tulee jättää yhtiöiden vastuulle

Peluuri katsoo yhtiöiden huolenpitovelvollisuuden olevan pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen sekä ongelmallisesti pelaavien suojelun kannalta tärkeää ja kannatettavaa. Peluuri kuitenkin katsoo, että esitetyssä muodossa huolenpitovelvollisuutta ja toimintatapoja ei ole määritelty riittävällä tarkkuudella ja se jättää määrittelyn liiaksi yksittäisten yhtiöiden varaan. Tämä mahdollistaa vaihtelevat käytännöt ja suuret eroavaisuudet yhtiöiden välillä sekä velvollisuuksien laiminlyönnin etenkin tilanteessa, joissa velvollisuuden noudattamisen osalta valvonta perustuu lähinnä omavalvontaan. Muiden maiden kokemusten perusteella tiedetään, että huolenpitovelvoite ei toteudu riittävällä tavalla, jos sen suunnittelu, toteutus ja arviointi on jätetty rahapelitoimiluvanhaltijoiden omalle vastuulle.

Peluuri katsoo, että esityksessä huolenpitovelvollisuus ei ole riittävän tarkkaan määritelty, riittävän velvoittava, eikä sitä ehdotuksen mukaisesti valvota riittävällä tavalla. Tältä osin esitystä tulee merkittävästi tarkentaa siten, että huolenpitovelvoitteen yleiset ja yhtäläiset kriteerit pelaajan pelikäyttäytymisen tunnistamiselle, pelaajan kontaktoimiselle sekä pelaamiseen puutumiselle on velvoittavasti määritelty koskemaan kaikkia toimiluvanhaltijoita. Tämän kokonaisuuden osalta tulee hyödyntää laajasti rahapelihaittojen asiantuntijoita ja esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriön asettamaa rahapelien toimeenpanosta aiheutuvien haittariskien ja haittojen arviointiryhmää. Määrittelyä ei tulee jättää yhtiöiden vastuulle.

Järjestelmän ulkopuolisen tarjonnan rajoittaminen

Uudistuksen keskeiseksi tavoitteeksi on noussut kanavointiasteen nostaminen, eli pelaamisen siirtäminen säännellyn järjestelmän piiriin. Valitettavasti tämän toteuttamiseksi on valittu lähinnä keinoja, jotka lisäävät kaikkein haitallisimpien pelien saatavuutta ja näkyvyyttä. Edellisen lausuntokierroksen jälkeen keinovalikoimasta on poistettu järjestelmän ulkopuolisen pelaamisen estämien IP- ja maksuestojen avulla. Tätä ei voida pitää tavoitteisiin nähden perusteltuna ratkaisuna.

Järjestelmän ulkopuolisen pelaamisen voittojen verottamista voidaan pitää kanavoinnin kannalta perusteltuna, mutta esityksen mukainen verotuskäytäntö, jossa tappioita ei laisinkaan huomioida, voi asettaa ongelmallisesti pelaavat kohtuuttomaan tilanteeseen, jossa yksittäisistä voitoista huolimatta kaikki rahat on hävitty, mutta verotaakka jää silti pelaajan maksettavasti. Tämä voi aiheuttaa yksilöille merkittäviä taloudellisia haittoja jo valmiiksi vaikeassa taloustilanteessa.

Ikärajan nosto

Peluuri katsoo, että erityisen haitallisten pelien, kuten raha-automaatti-, kasino ja vedonlyöntipelien osalta ikärajan tulisi olla korkeampi perustuen niiden haitallisuuteen sekä nuorten aikuisten suurempaan riippuvuusriskiin. Tutkimusten perusteella tiedetään, että nuoret 18–24-vuotiaat aikuiset ovat muita aikuisia alttiimpia rahapelaamisesta aiheutuville taloudellisille, sosiaalisille ja terveydellisille haitoille. 18–24-vuotiaat ovat myös Peluurin auttavan puhelimen ja chatin suurin ikäryhmä (Peluurin vuosiraportti 2024). Ikärajan säätäminen on haittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta merkittävä ja perusteltu toimenpide, jolla tiedetään olevan positiivisia vaikutuksia. Rahapelaamisen ikärajan osalta olisi perusteltua toimia linjassa alkoholilainsäädännön kanssa siten, että haitallisimpien pelien osalta ikäraja nostettaisiin 20-vuoteen, jolloin ikäraja olisi yhdenmukainen väkevien alkoholijuomien kanssa.

Rahapeliautomaattien hajasijoittelu

Hallitusohjelman mukaisesti osana uudistusta selvitetään raha-automaattien siirtämistä erillisiin valvottuihin tiloihin. Ehdotuksen mukaisesti raha-automaatien sijoittelussa tulee huomioida niiden valvottavuus, turvallisuus sekä pelaamisesta aiheutuvat taloudelliset, sosiaaliset ja terveydelliset haitat sekä alaikäisten suojelu. Ehdotuksessa ei kuitenkaan velvoiteta siirtämään raha-automaatteja erillisiin valvottuihin pelisaleihin. Pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta ei ole perusteltua pitää korkean haittariskin pelejä näkyvillä ja helposti saatavilla ihmisten arkisissa ympäristöissä, kuten kaupoissa, kioskeissa ja huoltoasemilla. Pelikoneiden sääntely pohjautuu pitkälti asetustasoiseen sääntelyyn, minkä takia esitys sisältää riskin pelikoneiden sääntelyn merkittävästä heikentymisestä nykyiseen verrattuna. Peluuri katsoo, että rahapeliautomaatit tulisi siirtää erillisiin valvottuihin pelisaleihin. Siirtoa on kannattanut myös sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva rahapelien haittariskien ja haittojen arviointiryhmä.

Pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen resurssit turvattava

Peluuri pitää tärkeänä, että luvun 9 mukaisilla valtionavustuksilla mahdollistetaan jatkuvuus ja riippumaton rahoitus valtakunnallisille sähköisille pelihaittapalveluille, alueellisen pelihaittatyön kehittämiselle sekä pelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä tukevalle tieteelliselle tutkimukselle. Esitetty valtion julkisen talouden suunnitelma (JTS) 2026–2029 ei ole kuitenkaan linjassa rahapelilain tavoitteiden ja hallitusohjelman linjausten kanssa. JTS ei sisällä lainkaan määrärahoja lakiesityksessä luvussa 9 esitetyille valtionavustuksille eikä sosiaali- ja terveysministeriön omille menoille, jotka liittyvät lain pykälän 98 mukaisten tehtävien toteuttamiseen. Hallitus haluaa siis säätää lain, jota se ei aio noudattaa.

Vuosittainen hallituksen esitykseen kirjattu rahoituksen tarve, jotta pelihaittatyö voitaisiin säilyttää jatkossa edes nykyisellä tasolla, on 6 miljoonaa euroa. Julkisen talouden suunnitelmassa tästä rahoituksesta on mukana ainoastaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoihin osoitettu 2,8 miljoonaa euroa.

Ilman rahoitusta jäisivät seuraavat jo vakiintuneet ja vaikuttavat toiminnot:

1. Sähköiset ja anonyymit palvelut, jotka täydentävät lakisääteisiä pelihaittojen hoitopalveluita.
2. Alueellisen pelihaittatyön kehittäminen.
3. Pelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä tukeva tieteellinen tutkimus.

4. Sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijatoiminta.

Tämän rahoitusvajeen seurauksena on todellinen riski, että:

- Yli 20 vuotta toiminut Peluuri joutuu lopettamaan kaiken toimintansa.
- Rahapelitutkimus THL:n ulkopuolella päättyy, mukaan lukien Helsingin yliopiston CEACG-ryhmän työ ja Alkoholitutkimussäätiön apurahatoiminta.
- Hyvinvointialueet eivät saa tukea pelihaittojen torjuntaan.
- STM ei pysty toteuttamaan asiantuntijatyötään rahapelihaittojen seurannassa ja ehkäisyssä.

Tarvittavat toimenpiteet: Luvun 9 rahoitus tulee turvata ja merkitä julkisen talouden suunnitelmaan hallituksen esityksen mukaisesti.

Oikeuskanslerin 7.2.2025 rahapelilain (HE 16/2025 vp) ennakkotarkastuslausunnossaan esittämät huomiot korostavat, että rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kokonaisuudelle tulisi turvata lainsäädännössä selkeä, vakaa ja riittävä rahoitus.

Oikeuskanslerin mukaan olisi perusteltua harkita mahdollisuutta säätää rahapelituottojen käytöstä tarkemmin ja kohdentaa peliyhtiöiden voitoista tietty osuus suoraan haittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen. Tällainen korvamerkintä lisäisi lainsäädännön johdonmukaisuutta ja uskottavuutta sekä vahvistaisi rahapelihaittojen torjunnan pitkäjänteistä resursointia.

Oikeuskansleri pitää moitittavana, että esitettyjä kehitysehdotuksia ei ole aikataulusyistä selvitetty eikä niiden vaikutuksia arvioitu huolellisesti. Rahapeliuudistuksen sosiaalisesti kestävä ja hyväksyttävä toteutus edellyttää myös taloudellista sitoutumista rahapelihaittojen ehkäisyyn.

Tilanteessa, jossa rahapelien tarjontaa ja saatavuutta hallituksen esityksen mukaisesti lisätään, on ensisijaisen tärkeää varmistaa, että tarjolla on riittävästi palveluita ongelmallisesti pelaaville ja että pelihaittojen ehkäisylle on varattu riittävät resurssit.

Tarve pelien ominaisuuksien asetustasoiselle säätelylle

Hallituksen esityksessä korkean riskin rahapelituotteiden ominaisuuksien sääntely on jäämässä harkinnanvaraisen asetustasoisen sääntelyn varaan, mikä saattaa pahimmillaan lopettaa pelien piirteiden sääntelyn kokonaan. Suurinta osaa lisenssijärjestelmään siirtyvistä peleistä voidaan pitää erityisen haitallisina ja niiden riippuvuuspotentiaali on korkea. Peliteollisuus kehittää näitä tuotteita jatkuvasti haitallisempaan suuntaan. Tästä syystä pelien ominaisuuksia tulee säädellä vähemmän haitallisiksi esimerkiksi määrittelemällä niiden enimmäisnopeus, rajoittamalla “läheltä piti” -tilanteita sekä ääni- ja valotehosteita, kieltämällä voitoiksi naamioidut tappiot sekä pelien automaattinen jatkaminen (autoplay). Pelien visuaaliseen suunnitteluun tulee puuttua etenkin lasten ja nuorten suojelemisen näkökulmasta.

Ennen järjestelmän toimeenpanoa ja lisenssiyhtiöiden toiminnan käynnistymistä asetustasolla tulisi säätää seuraavista asioista sekä rahapelitoimiluvanhaltijoiden että yksinoikeustoimiluvan haltijan osalta:

- Pakolliset vuorokausi-, kuukausi- ja vuosikohtaiset enimmäistappiorajat. Pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta rajat tulee asettaa riittävän alhaisiksi ja niitä säädettäessä tulee huomioida peliyhtiöiden kokonaismäärä siten,

että kaikkien yhtiöiden yhteenlaskettu tappioraja ei ole kohtuuttoman korkea. Nuorten pelaajien (18–24-vuotiaat) korkeampi riski peliongelmille tulee huomioida
- Suurimmat sallitut pelipanokset ja -voitot, pelien tahtia ja muita ominaisuuksia koskevat määräykset sekä peli- ja pelaajakohtaiset määrälliset ja ajalliset rajoitukset.
- Rahapelien sallitut myyntiajat.

Peluurin aikaisempi ja yksityiskohtaisempi lausunto
https://www.peluuri.fi/ajankohtaista/hallituksen-rahapelijarjestelman-uudistus-uhkaa-pahentaa-pelihaittoja